

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/137/2020
Identifikačné číslo spisu:	5818202102
Dátum vydania rozhodnutia:	28.09.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Vladík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:5818202102.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: P. K., bývajúca Š. D. XXX/X, Z., proti odporcovi: T. Y.Š., bývajúci L. XXX, právne zastúpenému: JUDr. JURKOVEC ADVOKAT DK, s.r.o., M. R. Štefánika 1822, Dolný Kubín, v konaní o zvýšenie výživného na plnoleté dieťa, vedenom na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 3 Pc 5/2018, o dovolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 18. februára 2020, sp. zn. 5 CoP 54/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 18. februára 2020, sp. zn. 5 CoP 54/2019, v napadnutej potvrdzujúcej časti z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Námestovo (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 3 Pc 5/2018-78 z 14. marca 2019 uložil odporcovi povinnosť prispievať na výživu navrhovateľa výživným vo výške 250 EUR mesačne a to vždy do každého 15. dňa v mesiaci vopred k rukám navrhovateľa od 18. októbra 2018 (výrok I.); vo zvyšnej časti návrh navrhovateľa zamietol (výrok II.); týmto rozsudkom zmenil rozsudok Okresného súdu Námestovo č. k. 4 P 50/2013-94 zo dňa 04. februára 2014 v časti výroku I. (výrok III.); uložil odporcovi povinnosť splácať navrhovateľovi zameškané výživné za obdobie od 18. októbra 2018 do vyhlásenia rozsudku vo výške 1.225,80 EUR v 50 EUR mesačných splátkach spolu s bežným výživným a to až do úplného zaplatenia zameškaného výživného (výrok IV.) a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania (výrok V.).

1.1. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že po zhodnotení zisteného skutkového a právneho stavu mal za to, že návrh navrhovateľa na zvýšenie výživného je čiastočne dôvodný z dôvodu preukázania zmeny pomerov na strane navrhovateľa v porovnaní so stavom zisteným v čase od posledného rozhodovania súdu o výživnom, a to v závažnom rozsahu ako aj z dôvodu zmeny v odôvodnených potrebách navrhovateľa, a to tak po životnej, kultúrnej, spoločenskej, mimoškolskej ako aj športovej stránke.

1.2. Súd prvej inštancie istú zmenu pomerov konštatoval aj na strane odporcu, dal však do popredia, že vyživovacia povinnosť rodiča predchádza akúkoľvek inú povinnosť v podobe majetkových záväzkov a rizík, ktoré si odporca na seba zobral. Vychádzajúc z ustanovení § 62 a § 75 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej len „zákon o rodine“), súd prvej inštancie uviedol, že pri určovaní výživného

neprihliadal na výdavky, ktoré by odporca nemusel vynaložiť za predpokladu, keby na seba spolu so svojou manželkou nebrali neprimerané majetkové riziká v podobe spotrebných úverov.

1.3. Po zistení zmeny pomerov na oboch stranách, po zohľadnení príjmu odporcu, nevyhnutných nákladov ako aj nákladov vynaložených na jeho stravu, po preukázaní skutočných nákladov navrhovateľa na jeho potreby počas štúdia na vysokej škole, rozhodol súd prvej inštancie o zvýšení výživného na sumu 250 EUR mesačne.

1.4. Nakoľko súd určil výživné spätne odo dňa podania návrhu (od 18. októbra 2018), vzniklo odporcovi zameškané výživné za dané obdobie do vyhlásenia rozsudku vo výške 1.225,80 EUR ako rozdiel medzi výškou výživného, ktorú mal odporca platiť podľa posledného rozsudku po 130 EUR mesačne od podania návrhu a výškou výživného, na ktorú bol odporca zaviazaný týmto rozsudkom po 250 EUR mesačne, s tým že súd umožnil odporcovi splácať zameškané výživné v 50 EUR mesačných splátkach, kedy prihliadol na jeho príjmy, výdavky ako aj na určenú výšku jeho vyživovacej povinnosti.

1.5. O trovách konania súd rozhodol podľa § 52 zákona č. 162/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „Civilný mimosporový poriadok“ alebo „CMP“), nakoľko neboli splnené podmienky ustanovené v § 55 CMP, a teda tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 5 CoP 54/2019 z 18. februára 2020 potvrdil podľa § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“) ako vecne správny rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaním napadnutých častiach vo výroku I., III., IV. a V. (výrok I.); v odvolaním nenapadnutej časti vo výroku II. ponechal rozsudok súdu prvej inštancie nedotknutý (výrok II.) a navrhovateľovi priznal voči odporcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. Odvolací súd konštatoval, že sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, preto sa obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia. K námietke odporcu vo vzťahu k splnomocneniu, ktoré udelil navrhovateľ splnomocnenej zástupkyňi - svojej matke, odvolací súd poznamenal, že dané splnomocnenie má potrebné náležitosti a je súdom akceptovateľné. K námietke odporcu, že mu bola odňatá možnosť konať pred súdom z dôvodu, že dňa 17. januára 2019 sa pojednávalo bez jeho prítomnosti, odvolací súd zdôraznil, že práve z toho dôvodu súd prvej inštancie pojednávanie odročil a ďalšie pojednávanie dňa 14. marca 2019 bolo za prítomnosti odporcu, kedy napokon súd prvej inštancie aj vyhlásil rozsudok, teda z pohľadu odvolacieho súdu nedošlo k odňatiu možnosti odporcu konať pred súdom. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 55 CMP, nakoľko v odvolacom konaní odvolateľ úspešný nebol.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu, podal odporca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, v ktorom žiadal, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu považoval dovolateľ za nesprávny, pretože trpí vadou podľa § 420 písm. f/ CSP, t. j. súd nesprávnym úradným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces z dôvodu uvedeného v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. októbra 2017 sp. zn. 6 Cdo 155/2017.

3.1. Dovolateľ vyslovil presvedčenie, že odvolací súd sa riadne neoboznámil s jeho odvolaním a všetkými odvolacími dôvodmi, t. j. pochybeniami prvostupňového súdu, na ktoré poukázal, predovšetkým s námietkou, že súd prvej inštancie neodôvodnene zamietol všetky jeho návrhy na vykonanie dokazovania. S poukazom na ustanovenie § 35 a § 36 CMP konštatoval, že súd si nespĺnil svoje zákonom stanovené povinnosti.

3.2. Ďalej dovolateľ namietal, že okresný súd pri určení sumy zameškaného výživného stanovil sumu vo výške 1.225,80 EUR za obdobie od 18. októbra 2018 do 14. marca 2019 bez toho, žeby od tejto sumy odpočítal výživné, ktoré odporca každý mesiac navrhovateľovi uhrádzal vo výške 130 EUR mesačne za dané obdobie, pričom konajúci súd mal o tejto skutočnosti vedomosť. Napriek tomu súd prvej inštancie nesprávne stanovil sumu zameškaného výživného.

3.3. Súčasne dal do pozornosti, že odvolací súd sa nevysporiadal s jeho námietkou týkajúcou sa nepreskúmateľnosti a nedostatku riadneho odôvodnenia rozsudku prvostupňového súdu pri stanovení výšky vyživovacej povinnosti v sume 250 EUR mesačne, keď nezisťoval celkový skutkový stav veci,

hoci navrhoval vykonanie takýchto dôkazov, ktoré by viedli k takémuto zisteniu celkového stavu veci. Uvedené pochybenia odvolacieho súdu, kedy sa riadne neoboznámil so súdnym spisom považoval dovolateľ za neprofesionálne a rozsudok krajského súdu sa mu javí ako nespravodlivý a svojvoľný.

4. Navrhovateľ vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že súhlasí s námietkou odporcu v časti stanovenia výšky zameškaného výživného za obdobie od 18. októbra 2018 do 14. marca 2019. Poznamenal, že už vo Vyjadrení k odvolaniu odporcu proti rozsudku súdu prvej inštancie uznal, že matematickou chybou došlo k nesprávnemu stanoveniu sumy zameškaného výživného. Podľa prepočtu navrhovateľa je suma zameškaného výživného za dané obdobie vo výške 588,38 EUR.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní. Dovolací súd však osobitne zdôrazňuje, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP nie je významný subjektívny názor strany tvrdiacej, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

7. Dovolací súd skúmal existenciu dovolateľom uplatneného dovolacieho dôvodu, ktorým je tzv. vada zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. V danom prípade dovolateľ vytýkal odvolaciemu súdu, že sa nevysporiadal s odvolacími námietkami, keď v dovolaní napadnutom rozsudku krajského súdu absentuje vyjadrenie konajúceho súdu k viacerým jeho tvrdeniam. Dovolateľ ďalej namietal nesprávnosť určenia sumy zameškaného výživného za obdobie od 18. októbra 2018 do 14. marca 2019 vo výške 1.225,80 EUR, keď súdy nižšej inštancie neodpočítali od stanovenej sumy výživné, ktoré odporca každý mesiac navrhovateľovi uhrádzal vo výške 130 EUR.

8. Na tomto mieste dáva dovolací súd do pozornosti, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

9. K namietanému pochybeniu najvyšší súd konštatuje, že pod pojmom „procesný postup“ sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a máriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (R 129/1999, 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní.

10. Pri posudzovaní nesprávneho procesného postupu, ktorý spočíva v tom, že strane bolo znemožnené

uskutočňovať jej patriace procesné práva, je nevyhnutné posudzovať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv bude potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietať alebo zvrátiť nesprávny postup súdu. V tomto zmysle musí pre prípustnosť dovolania konanie ako celok vykazovať znaky nespravodlivosti.

11. Po preskúmaní predmetnej dovolacej veci, najvyšší súd usúdil, že dovolacia námietka odporcu, týkajúca sa nesprávnosti skutkových zistení (určenie výšky zameškaného výživného) je spôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP. Neúplnosť či nesprávnosť skutkových zistení a ani nesprávnosť týkajúca sa hodnotenia dôkazov súdom nebola v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná za dôvod zakladajúci vadu konania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku, pričom ani po prijatí nových procesných kódexov sa na aktuálnosti týchto záverov nič nezmenilo (pozri R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012). Výnimkou sú rôzne závažné deficity v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), prípadne konajúcimi súdmi svojvoľné, neudržateľné alebo v zrejmom omyle prijaté skutkové závery, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. V preskúmvanej veci podľa názoru dovolacieho súdu o takýto extrémny prípad ide.

12. Pokiaľ odporca v rámci dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 písm. f/ CSP namieta nesprávnosť postupu a rozhodovania súdov z dôvodu, že súdy nižšej inštancie ho zaviazali na úhradu zameškaného výživného vo výške 1.225,80 Eur, má dovolací súd za to, že odporca dôvodne namieta, že súdy nižšej inštancie dospeli na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam.

13. Predmetom súdneho konania je návrh na zvýšenie výživného na plnoleté dieťa, ktorým sa navrhovateľ domáhal zvýšenia výživného z dôvodu podstatnej zmeny a nárastu nákladov od posledného určenia výživného (rozsudkom Okresného súdu Námestovo sp. zn. 4 P 50/2013-94 z 4. februára 2014 bol odporca zaviazaný k vyživovacej povinnosti vo výške 130 EUR mesačne).

14. Súd prvej inštancie vykonal na pojednávaní dokazovanie vypočutím zástupcov účastníkov konania a odporcu, listinnými dôkazmi pripojenými k návrhu a ostatným na vec sa vzťahujúcim spisovým materiálom a dospel k záveru, že návrh navrhovateľa je čiastočne dôvodný. Súd prvej inštancie ustálil, že u navrhovateľa nastala podstatná zmena pomerov a odôvodnených potrieb od posledného rozhodnutia súdu o výživnom s tým, že hoci istú zmenu pomerov konštatoval aj na strane odporcu, a to vo vzťahu k jeho príjmom, rozhodol o zvýšení výživného na sumu 250 EUR a súčasne stanovil výšku zameškaného výživného odo dňa podania návrhu na zvýšenie výživného do dňa vyhlásenia rozsudku v predmetnej veci na sumu 1.225,80 EUR s poukazom na skutočnosť, že vyživovacia povinnosť rodičov predchádza akúkoľvek inú povinnosť v podobe majetkových záväzkov a rizík, ktoré si odporca na seba zobral. Z takto ustáleného skutkového stavu pri rozhodovaní o odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie vychádzal aj krajský súd, podľa názoru ktorého súd prvej inštancie v preskúmvanej veci vykonal náležité dokazovanie potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností pre posúdenie návrhu. Odvolací súd poukázal na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, s ktorým sa stotožnil.

15. Dovolací súd dáva do pozornosti, že skutkové závery tak ako ich určili súdy nižšej inštancie vykazujú znaky zjavného omylu, keď oba konajúce súdy pri rozhodovaní vychádzali zo skutkového stavu, ktorý vzhľadom na vykonané dôkazy neobstoí, nakoľko popiera zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

16. Dovolací súd súhlasí s námietkou dovolateľa, že súdy nižšej inštancie nesprávne určili výšku zameškaného výživného, na zaplatenie ktorých ho zaviazali. Súdy nižšej inštancie nepostupovali v súlade s vykonaným dokazovaním ak ustálili, že dovolateľ ako odporca je povinný zaplatiť navrhovateľovi zameškané výživné za obdobie od 18. októbra 2018 do 14. marca 2019 v sume 1.225,80 Eur [(4 mesiace x 250 EUR) + (28 dní x 8,064 EUR)] a pri výpočte nezohľadnili výživné, ktoré odporca v sume

130 EUR mesačne poukazoval navrhovateľovi. Dovolací súd preto nemohol súhlasiť s postupom konajúcich súdov pri určovaní konkrétnej výšky zameškaného výživného, ktoré je odporca povinný zaplatiť.

17. Na základe vyššie uvedeného možno uzavrieť, že v kontexte celého súdneho konania ide o tak závažné pochybenie odvolacieho súdu, ktoré znemožnilo odporcovi uskutočňovať mu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Dovolací súd preto dospel k záveru, že dovolanie odporcu je nielen procesne prípustné, ale aj opodstatnené a ďalej sa s vecnou stránkou dovolania nezaoberal. So zreteľom na to dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie s tým, že právny názor vyslovený v tomto uznesení je preň záväzný a v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 449 ods. 1, § 450, § 453 ods. 3 a § 455 CSP).

18. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.